

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 8 Sayı: 41 Volume: 8 Issue: 41
Aralık 2015 December 2015
www.sosyalarastirmalar.com ISSN: 1307-9581

GÜRCÜOLUK MAĞARASI VE TURİZM POTANSİYELİ GÜRCÜOLUK CAVE AND ITS TOURISM POTENTIAL

Şaban ÇELİKOĞLU*
Evren ATIŞ**

Öz

Gürcüoluk Mağarası, Amasra ilçesine bağlı Makaracı köyünün yaklaşık 3 km doğusundaki Gölleryanı mevkiinde, iki büyük dolini birbirinden ayıran bir sırtın yamacında, denizden yaklaşık 360 m yükseklikte yer alır.

Gürcüoluk Mağarası vadoz zonda yatay olarak gelişmiş, geçit konumlu fosil bir mağaradır. Toplam uzunluğu 169 m olan mağara, yatay olarak tek bir galerinin damlataşlarla ayrılmasıyla oluşmuş iki salon ve etrafındaki irili ufaklı 15 odadan meydana gelmektedir.

Mağara; gri, krem ve bej arasında değişen renklerdeki sarkıt, yavru sarkıt, dikit, sütun, örtü damlataşı, duvar damlataşı gibi mağara çökellerinin değişik örnekleriyle önemli bir turistik çekiciliğe sahiptir. Gerekli altyapı düzenlemeleri ve tanıtım çalışmaları ile mağara, yöre turizminin çeşitlendirilmesi açısından değerlendirilebilir.

Bu çalışmada Gürcüoluk Mağarası'nın turizm potansiyelinin ortaya konulmaya çalışılmış; mağaranın doğal çevre koşulları, oluşumu ve özellikleri ile koruma ve kullanma durumu ile ilgili aksaklıklar ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mağara Turizmi, Gürcüoluk Mağarası, Karstlaşma, Amasra.

Abstract

The Cave of Gürcüoluk is located on a hillside which divides two huge doline within the Gölleryanı site, 3 kilometres east of Makaracı village in Amasra District; on an altitude of approximately 360 metres above the sea level.

The Cave of Gürcüoluk, which has taken a horizontal shape in a vadose zone, is a fossil cave with corridor position. With a total length of 169 metres, the cave is formed from one single gallery separated by dripstones to two parlors and fifteen bigger and smaller than one another rooms around.

The cave has a touristic attractiveness owe to different cave sediments like stalactites, mini stalactites, stalagmites, columns, cover dripstones and wall dripstones; in a range of color including grey, cream and beige. The cave might be utilized for the purpose of diversifying the local tourism by some essential infrastructure regulations and presentation activities.

The current study aimed to put forth the touristic potential of Gürcüoluk Cave and to handle the natural environmental conditions, formation course and characteristics of the cave as well as observig the inadequacy in protection and utilization processes.

Keywords: Cave Tourism, Gürcüoluk Cave, Karstification, Amasra.

1. Giriş

Mağaralar, genellikle kireçtaşı, jips gibi eriyebilen kayaların kırıklı-çatlaklı geçirgen bölümlerinden yeraltına sızan sularının kayaları aşındırarak açtığı doğal boşluklardır. İyi eriyebilen kireçtaşı alanlarının genişliği ve mağara gelişimi için uygun koşulların bulunması nedeniyle ülkemiz, doğal mağara varlığı bakımından oldukça zengindir (Atiker, 1991: 40). Geniş bir bölümü karstik yüzeylerle kaplı olan ülkemizde 35.000-40.000 arasında mağara olabileceği tahmin edilmektedir (Nazik, 1989: 54.). Ancak günümüze kadar kayıt altına alınabilen mağara sayısı 2.500 dolayındadır (Ozansoy ve Mengi, 2006: 209).

Genel anlamıyla mağaralar; yapay, yarı doğal-yarı yapay ve doğal olmak üzere üçe ayrılır. Yapay kolay kazılabilen, işlenebilen killi kireçtaşı, kireçtaşı, marn, tuf gibi kayalarda oluşturulan yapılarıdır. Yarı

* Yrd. Doç. Dr., Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı. sabancelikoglu@gmail.com.

** Dr., Emniyet Genel Müdürlüğü, evrencografya@gmail.com.

doğal mağaralar doğal mağaraların insanlar tarafından işlenerek yaşanılabilir konuma getirmesiyle oluşan mağaralardır. Doğal mağaralar ise kayaçlarda doğal etkenler sonucu oluşan boşluklardır. Doğal mağaralar da birincil ve ikincil mağaralar olmak üzere iki alt gruba ayrılır. Birincil mağaralar Oluşum yaşları ana kaya ile aynı olan mağaralar olup; lav tüpleri veya tünelleri, buzulaltı erime boşlukları, alüvyal boşluklar, traverten ve blok arası boşluklar bu gruba girerler (Ozansoy ve Mengi, 2006: 2).

İkincil mağaralar ise kireçtaşı, jips, kayatuzu, dolomit, mermer, kumtaşı, çakıltası gibi oluşumların bünyelerinde, suların etkisiyle birtakım fiziko-kimyasal etkileşimlere ve belirli etkenlere bağlı olarak sonradan oluşan mağaralardır. En büyük ve en yaygın grubu oluşturan bu mağaralara karstik mağaralar denir (Ozansoy ve Mengi, 2006: 23). Araştırmamıza konu oluşturan Gürcüoluk Mağarası da bu gruba girer.

Batı Karadeniz Bölümü'nde karstik arazinin yaygın olması nedeniyle mağara bakımından oldukça zengindir. Özellikle Zonguldak ili bu konuda ayrı bir yere sahiptir. İlde Gökgöl, Çayırköy, Sofular, Kızılelma, Cumayanı, İnağzı, Kilise, Kocayusuf (Herkül), Ayazma ve Gökgöl mağaraları bulunur. Bunlardan 2001 yılında turizme kazandırılan Gökgöl Mağarası'nı 2001-2008 döneminde resmi kayıtlara göre 217.991 kişi ziyaret etmiştir (Karadeniz, Çelikoğlu ve Akpınar, 2009: 1635).

Kendine has oluşum özellikleriyle Batı Karadeniz'in önemli mağaraları arasında yer alan Gürcüoluk Mağarası görünümüleri son derece güzel sarkıt, dikit, sütun, duvar ve perde damlataşları ile kaplıdır. Renkleri gri, krem ve bej arasında değişen rengârenk damlataşlar ve diğer oluşumların yanı sıra ulaşım kolaylığı, doğal çevrenin güzelliği gibi özellikler mağarayı çekici kılmaktadır.

Gürcüoluk Mağarası, Bartın Valiliği'nin başvurusu üzerine ilk kez 1996 yılında MTA Mağara Araştırmaları Grubu tarafından etüt edilmiş, 1997 yılında Amasra Kaymakamlığı'nın talebi üzerine mimari ve elektrik düzenlemesinden oluşan uygulama projesi hazırlanmıştır. Mağara 2006-2009 yılları arasında özel bir işletmeye kiralanmıştır. Daha sonra 2009-2012 yılları arasında İl Özel İdaresi, Bartın Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü ile Amasra Kaymakamlığı arasında el değiştiren Gürcüoluk Mağarası, 2012 yılında Bartın İl Çevre ve Orman Müdürlüğü tarafından devralınmış ve tabiat parkı* olarak projelendirilerek bakanlığın onayına sunulmuştur. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından 11.07.2013 tarihinde alınan kararla, mağara ve çevresindeki 50 ha'lık alan, "Gürcüoluk Mağarası Tabiat Parkı" olarak ilan edilmiş ve Türkiye'nin 188. tabiat parkı olmuştur.

Turizm sürecinde Gürcüoluk Mağarası çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Bilinçsiz ve kontrolsüz bir şekilde gerçekleştirilen ziyaretler ve 2009-2012 yılları arasında kurumlar arasında yaşanan yetki karmaşası ve yönetim boşluğu gibi nedenlerle denetimi yetersiz kalmış ve tahribata uğramıştır. Bu çalışmada mağaranın mevcut durumu, turizm potansiyeli ve alternatif turizm alanında koruma-kullanma ilkesi çerçevesinde sürdürülebilirlik açısından atılabilecek adımlar üzerinde durulmuştur.

2. Mağaranın Yeri ve Ulaşımı

Gürcüoluk Mağarası, Batı Karadeniz Bölümü'nde bulunan Bartın ili Amasra ilçesine bağlı Makaracı köyünün yaklaşık 3 km doğusundaki Gölleryanı mevkiinde, iki büyük dolini birbirinden ayıran bir sırtın yamacında bulunur. Deniz seviyesinden 360 m yüksekte bulunan söz konusu mağara, 1/25000 ölçekli Türkiye Topografya Haritasının Zonguldak-F28-C2 paftası içinde yer alır.

Söz konusu mağara, Amasra ilçe merkezine 13 km, Bartın şehrine ise 23 km mesafededir. Mağaraya ulaşım üç farklı güzergâhtan gerçekleştirilebilir. Bunlardan birincisi Bartın-Sinop karayolunun 16. km'sinden, Makaracı köyüne ayrılan yolu takip ederek mağaranın yakınına kadar ulaşır. Buradan yaklaşık 100 m'lik bir patika yolla mağaranın girişine varılır. Bu yol, mağaraya ulaşmak için en uygun güzergâhı oluşturur. Bartın şehrinden İnciğez köyü yolu kullanılarak da mağara yakınındaki patika yola ulaşılabilir. Kırsal peyzaja ilgi duyanların takip edebileceği bu güzergâhın uzunluğu yaklaşık 28 km'dir.

Gürcüoluk Mağarası'na Çakraz Tatil Köyü yönünden Kuyupınar Mahallesi yolunu takip ederek de ulaşmak mümkündür. Mağaranın tatil köyüne uzaklığı 9 km'dir. Bu güzergâh, Kuyupınar Mahallesi'nden sonra yaklaşık 2,5 km'lik bir kağrı yolunu izledikten sonra mağara yakınındaki patika yola ulaşır (Fotoğraf 1 ve 2). Çakraz Tatil Köyü'nden mağaraya binek araçla gelmek isteyenler ise Makaracı köyü yolunu kullanabilirler.

* Tabiat parkı; bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenmesine uygun tabiat parçasını ifade etmektedir (<http://bartin.ormansu.gov.tr>).

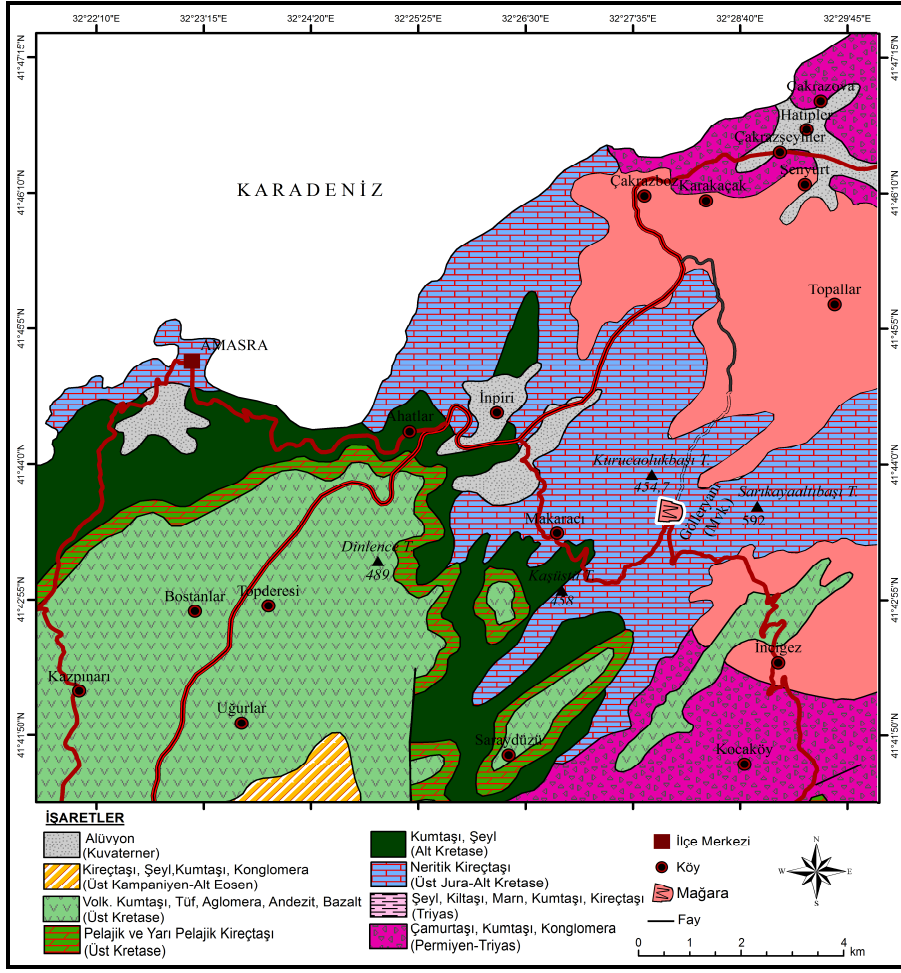
Fotoğraf 1: Mağaraya Kuyupınar Mahallesi yönünden ulaşan kağını yolundan bir görünüm.

Fotoğraf 2. Mağaraya ulaşan patika yoldan ve mağara girişinden birer görünüm.

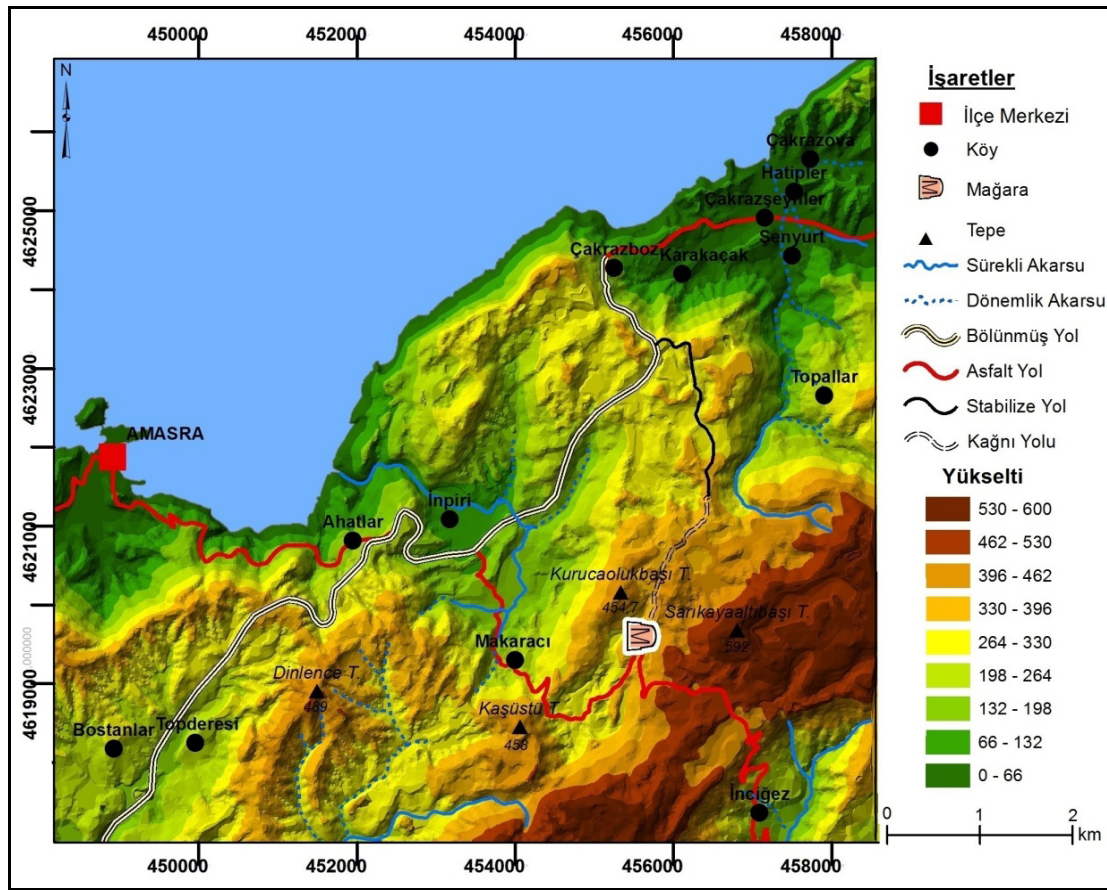
3. Doğal Çevre Özellikleri

Gürcüoluk Mağarası ve çevresi Permo-Triyas ve Liyas geçirimsiz birimleri üzerinde bulunan Üst Jura-Alt Kretase yaşlı kireçtaşları (Öküşme Kireçtaşları) içinde gelişmiştir (Harita 1). Mağaranın hemen önünde bulunan uvalalar, KD-GB yönlü bir faya bağlı olarak aynı doğrultuda sıralanırlar (Nazik. ve Diğ., 1999: 5).

Harita 1. Gürcüoluk Mağarası ve yakın çevresinin jeoloji haritası

Gürcüoluk Mağarası yakın çevresi; Miyosen, Pliyosen ve Kuvaterner dönemine ait reliyef sistemlerinden meydana gelmiştir. Deniz seviyesinden başlayarak kısa mesafeler dâhilinde 600 metrelere ulaşan bu sistemlerden en yukarıda bulunanı Miyosen döneminde oluşmuş aşınım yüzeyi parçalarıdır. Gürcüoluk Mağarası'nın 1 km doğusunda görülen bu yüzey, kireçtaşları üzerinde 590 m yükseklikte uzanır. Buna karşılık Pliyosen dönemi reliyef sistemine ait şekiller çok geniş bir alanda gelişmiştir. 270-490 metreler arası yüksekliklerde yer alan Pliyosen şekilleri, KD-GB yönlü faylara bağlı olarak yönlendikleri gibi alçalıp-yükselerek farklı seviyelere çıkmış ve inmişlerdir. Bu dönemin en karakteristik şekilleri; aşınım yüzeyi parçaları, asılı kalmış paleo vadiler, flüviyo-karstik polye ve uvalalar ile mağaralardır. Buna karşılık Kuvaterner'e ait şekiller, yörenin kuzeybatı kesiminde daha dar bir alanda görülürler. Deniz seviyesinden 250 metrelere kadar çıkan bu dönem şekillerinden en karakteristik olanları; aşınım yüzeyi parçaları, boğaz ve genç akarsulardır (Harita 2). Değirmendere'nin iki kenarında uzanan aşınım yüzeyleri denize doğru meyillidir. Boğazlar ise KD-GB yönlü İnpiri ve Düzköy polyelerini KB-GD yönünde birbirine ve denize bağlamıştır (Nazik. ve Diğ., 1999: 5).

Harita 2. Gürcüoluk Mağarası ve yakın çevresinin topoğrafya haritası

Sahadaki karstlaşma Pliyosen'de başlamış, Kuvaterner'de canlanarak devam etmiştir. Paleo ve neo karstın iç içe geliştiği karstlaşma sıkı karakterlidir. Kireçtaşlarının hemen altında bulunan ve kart taban düzeyi konumundaki geçirimsiz kayalar, karstlaşmanın derine gelişimine engel olmuştur. Bu nedenle polye, uvala, dolin ve mağaralar yanıl yönde gelişim göstermiştir (Nazik. ve Diğ., 1999: 7).

Nemli-ılıman Karadeniz iklim şartlarının hüküm sürdüğü Amasra Kasabası ve çevresinde yıllık ortalama sıcaklık 13.5 °C'dir. Sahada yazlar nispeten sıcak (Ağustos 22 °C), kışlar ise serin (Şubat 5.8 °C) geçer. Yıllık ortalama yağış miktarı 989,8 mm'dir. Yağışın en fazla olduğu mevsim sonbahar (333,8 mm), en az olduğu mevsim ise ilkbahardır (157,5 mm). Meteoroloji istasyonuna göre daha yüksekte yer alması nedeniyle Gürcüoluk Mağarası çevresinin daha fazla yağış aldığı söylenebilir.

Nemli iklim koşullarının hüküm sürdüğü mağara çevresi, gür bitki örüsüyle kaplı doğal orman sahası içerisinde yer alır. Tür bakımından da zengin olan yörede kayın, gürgen, kestane, ıhlamur, meşe, karaağaç, kayacık, adi fındık, kızılıçık, yabani kiraz, akçaağaç, kızılağaç ve dişbudak gibi türlere rastlanır. Ayrıca defne, kocayemiş, karaçalı, kurtbağrı, muşmula, kızılıçık, geyik diken, kayacık, ayı üzümü, çobanpüskülü, ormangülü, şimşir, kuşburnu, böğürtlen, sarmaşık, eğrelti, ısırgan gibi çalı ve ot formundaki bitkiler orman türlerine eşlik eder (Fotoğraf 3).

Fotoğraf 3. Mağara çevresinde gelişmiş olan geniş yapraklı ormanlardan bir görüntüm.

4. Mağaranın Oluşumu, Şekli ve Mağara Çökelleri

Karstik mağaraların oluşumunda ana kayanın litolojik özellikleri, hidrografik özellikler, relief, iklim, bitki örtüsü ve sahanın jeomorfolojik özellikleri önemli rol oynamaktadır (Zeybek, 2001: 245). Kireçtaşları içinde hidrostatik basınçla dolaşan karbondioksitli yeraltı suyu ana kayayı eriterek mağaraları oluşturur (Bekdemir, Sever, Uzun ve Elmacı, 2004: 318).

Pliyosen reliyef sisteminin karakteristik bir şekli olan Gürcüoluk Mağarası, aynı döneme ait aşınım yüzeylerinin hemen altında, Üst Jura-Alt Kretase yaşlı Öküşme Kireçtaşları içinde, birbirine paralel iki fay arasında kalan bir sırtta gelişmiştir. Bu faylara bağlı olarak mağaranın önünde ve arkasında sıralar halinde uzanan uvala ve dolinler gelişmiştir (Nazik. ve Diğ., 1999: 7).

Gürcüoluk Mağarası yaklaşık 3 m genişliğinde ve 2 m yüksekliğinde kabaca üçgen şeklinde bir ana girişin ardında yer alan geniş salondan ve etrafındaki odalardan oluşan geçit konumlu fosil bir mağaradır. Esas itibariyle yatay olarak tek bir galeriden meydana gelmesine rağmen, zamanla mağara içerisinde gelişen damlataşlar, bir salon etrafında irili ufaklı odaların şekillenmesine yol açmıştır (Fotoğraf 4). Mağaranın batısındaki Giriş Galerisi'nin ardından Damlataşlar Salonu ve Muhteşem Salon sıralanır. Bunların solunda Havuzlu Salon yer alır. Doğu girişinde ise Doğu Giriş Galerisi ve Doğu Salonu bulunur. Yaptığımız arazi çalışması esnasında iki uç noktası arası 93,4 m olarak ölçülen Gürcüoluk Mağarası, toplam 169 m yatay uzunluğa sahiptir. Bu bakımdan söz konusu mağaranın küçük bir mağara olduğunu söylemek mümkündür.

Fotoğraf 4. Mağara içerisinde gelişen damlataşlar, birbirine bacalarla bağlanan odaların oluşmasına yol açmıştır.

Doğu ve batı uçlarında olmak üzere iki girişi bulunan mağaranın doğu girişi toprakla tıklandığı için daha dardır. Bu nedenle ana giriş ağzı olarak batıdaki kullanılmaktadır. İki giriş arasında 14 metrelik yükselti farkı vardır. Genişliği 2-2.5 metre, tavan yüksekliği 1-7 metreler arasında değişen mağaranın içi, görünümüleri son derece güzel sarkıt, dikit, sütun, duvar ve perde damlataşları ile kaplıdır. Ayrıca tabanında, özellikle doğu giriş galerisinde kalın bir erime ve birikim toprağı vardır. Bu topraklar büyük ölçüde fosilleşmiştir. Buna karşılık ortadaki Damlataşlar Salonu ve Havuzlu Salon'da yıkanma nedeniyle toprak örtüsü süpürülmüş veya örtü damlataşları ile karışarak kabuk şeklini almıştır. Ana girişe göre -4.5 ve -5 metrede bulunan bu salonlar mağaranın en alçak kesimlerini oluştururlar. Bu nedenle tavandan ve yan duvarlardan damlayan veya sızan sular, iki salonda birleşerek sığ gölcükler oluşturur (Nazik. ve Diğ., 1999: 7).

Giriş salonundan sonra karşılaşılan odaların neredeyse tamamı sarkıt, yavru sarkıt, dikit, sütun, örtü damlataşı, duvar damlataşı, mağara iğnesi, mağara incisi gibi jeomorfolojik oluşumların örnekleriyle doludur (Web 1) (Fotoğraf 5). İçerisindeki gri, krem ve bej arasında değişen renklerdeki oluşumlar mağaraya ayrı bir çekicilik katmaktadır.

Fotoğraf 5. Mağara içerisindeki damlataş, sarkıt ve dikitlerden görünüm.

Birbirinden farklı yükseltide yer alan iki ucunda, iki giriş ağzı bulunan Gürcüoluk Mağarası; tavandaki kireçtaşı kalınlığının son derece az olması, yoğun bitki örüsü ve iki giriş arasındaki rüzgâr nedeniyle yaz ve kış mevsimlerinde değişen bir havaya sahiptir. Özellikle girişlerin farklı yükseltilerde bulunması, hava hareketini sürekli kılmaktadır. Bu nedenle, mağaradaki mutlak nem kısmen sabit kalmakla birlikte, yaz ve kış sıcaklık değerleri arasında belirgin farklar görülür. Bununla birlikte ana girişten üstte bulunan doğu girişine doğru mutlak nemin arttığı mağarada ortalama olarak % 65-80 nem, 11-14 °C sıcaklık vardır. Kasım ayında giriş galerisinde % 65 nem, 15 °C sıcaklık, Damlataşlar Salonu'nda % 78 nem, 14 °C sıcaklık, Havuzlu Salon'da % 75 nem, 14 °C sıcaklık, Muhteşem Salon'da % 82 nem, 12 °C sıcaklık ve Doğu Galerisi'nde de % 83 nem, 12 °C sıcaklıklar ölçülmüştür. Mağara dışında ise % 78 mutlak nem, 20 °C sıcaklık kaydedilmiştir (Nazik ve Diğ., 1999: 9). Genel olarak kışın dışarıya göre daha sıcak olan mağara, yazın daha serin koşullara sahiptir. Bu özellikleriyle Gürcüoluk Mağarası, çevresine göre mikroklima alanı oluşturduğu söylenebilir.

Arazi çalışmaları esnasında mağaraya özgü belirli bir hayvan topluluğuna rastlanmamıştır. Bununla birlikte mağara içinde doğu girişe yakın kesimlerde yarası toplulukları gözlenmiştir (Fotoğraf 6).

Fotoğraf 6. Mağara tavanlarında kireçtaşı kalınlığı az olduğu için yer yer bitki köklerine rastlanır (solda). Doğu girişe yakın kesimlerde yarasalar gözlenir (sağda).

5. Gürcüoluk Mağarasının Turizm Süreci

Gürcüoluk Mağarası'nın turizm amaçlı planlama ve kullanımı ile ilgili çalışmalar 2004 yılında başlamış ve günümüze kadar mağara çeşitli kurumlarda el değiştirmiş, 2006-2009 yılları arasında turizm amaçlı kullanılmıştır.

Gürcüoluk Mağarası'nın aydınlatma ve çevre düzenlemesi kapsamında 2004 yılında tabanlarının taş döşeme, bordür yapımı ve girişine kulübe inşası gibi işler için 32.850 TL harcanmıştır (Fotoğraf 7). Ancak aradan geçen zaman zarfında bu yapıların birçoğu tahrip edilmiştir. Mağara 2005 yılında 25 yıl süre ile İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne tahsis edilmiştir. Ancak 2010 yılında Orman ve Su İşleri Bakanlığı, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne verdiği izni iptal etmiştir.

Fotoğraf 7. Gürcüoluk Mağarası içerisinden jeneratörle çalıştırılan elektrikle aydınlatıldığı döneminden bir görünüm (Web 3)

Amasra'da bulunan Sinan Otel, 2006-2009 yıllarında mağaranın işletmesini üstlenmiştir. Bu dönemde mağara, daha çok söz konusu otele gelen tur gruplarının ziyareti için kullanılmış, diğer zamanlarda kapalı tutulmuştur. Mağarayı ziyaret eden kişi sayısı ile ilgili herhangi bir kayıt tutulmamıştır.

İşletimiyle ilgili sürenin dolmasının ardından mağara ve çevresi, 2009 yılında Bartın İl Özel İdaresi tarafından teslim alınmıştır. Gürcüoluk Mağarası 2009-2012 yılları arasında İl Özel İdaresi, Bartın Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü ile Amasra Kaymakamlığı arasında el değiştirmiştir. Bu süreçte mağaranın korunmasında sıkıntılar yaşanmıştır. Nitekim yapılan gözlemlerde kontrolsüz bir şekilde mağaraya gelen

ziyaretçilerden bazılarının mağara içi oluşumlara zarar verdiği görülmüştür. Bunun yanı sıra defineciler tarafından kazıldığı, elektrik ve altyapı şebekesinin zarar gördüğü tespit edilmiştir.

Son olarak Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından 11.07.2013 tarihinde, mağara ve çevresindeki 50 ha'lık alan, Gürcüoluk Mağarası Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. Önümüzdeki süreçte mağara ve çevresi için gelişim planı hazırlanması, altyapı için ödenek talep edilmesi planlanmaktadır. Gelişim planı ve gerekli altyapı tamamlandığında ihale yapılması düşünülmektedir.

6. Mağara ve Çevresinin Turizm Potansiyeli

İl Turizm Müdürlüğü verilerine göre; Bartın ilini 2001 yılında 5.910'ı yabancı, 185.425'i yerli olmak üzere toplam 191.335 kişi ziyaret etmişken 13 yıllık süreçte ziyaretçi sayısı iki katından fazla artarak 2014 yılında 13.367'si yabancı, 368.479'u yerli toplam 381.846 kişiye ulaşmıştır. Turizm sektöründen il ekonomisine 15 milyon TL'yi aşkın gelir elde edildiği, 1500 kadar kişiye istihdam sağladığı dile getirilmektedir. Bartın ili, sahip olduğu doğal ve kültürel mirası dikkate alındığında, ekoturizm uygulamaları için zengin bir potansiyel arz eder (Turoğlu ve Özdemir, 2005: 115). İldeki alternatif turizm kaynaklarının değerlendirilmesi ile turizm istatistikleri daha yukarılara çekilebilir. Ayrıca turizmin il geneline yayılması ve turizm sezonunun uzatılması açısından da alternatif kaynakların planlanması, altyapısının yapılması ve tanıtımının sağlanması turizme kazandırılması gerekmektedir.

Ülkemizde Turizm Bakanlığı tarafından turizm hareketlerini diğer bölgelere ve yılın 12 ayına yaygınlaştırmak amacıyla yapılan turizm çeşitlendirilmesi faaliyetlerinde mağara turizmi üzerinde çalışmalar artmıştır (Erdoğan, 2003: 128). Mağaraların görsel, sportif, sağlık ve kültür açısından sahip olduğu özellikler, turizme kaynak olarak mağara turizmini ortaya çıkarmıştır (Doğaner, 2001: 163).

Denizi, tombolosu, zengin ve gür bitki örtüsü ile kıyı turizmi; kalesi, yol anıtı, köprüleri, bedesteni, tarihi camisi, müzesi ile de kültür turizmi açısından Batı Karadeniz kıyılarının en önemli turistik merkezlerinden biri olan Amasra (Özdemir, 2015: 91), mağara turizmi açısından da önemli bir kaynağa sahiptir. Gürcüoluk Mağarası, yörede turizmi çeşitlendirmede kullanılacak alternatif kaynaklardan biridir. Mağara, çevresindeki doğal ve kültürel kaynakların çeşitliliği de düşünüldüğünde, kıyı turizmine alternatif faaliyet alanlarından biri olarak düşünülebilir. Ayrıca Amasra'ya gelen tur grupları ve eğitici geziler kapsamında da değerlendirilebilir.

Gürcüoluk Mağarası, gri, krem ve bej arasında değişen renklerdeki sarkıt, yavru sarkıt, dikit, sütun, örtü damlataşı, duvar damlataşı, mağara iğnesi, mağara incisi gibi çökellerin yanı sıra, içerisinde büyükçe iki oda etrafında 15 küçük odadan oluşması, odalar arasında küçük bağlantıların küçük bacalardan sağlanması gibi özellikler ayrı bir çekiciliğe sahiptir. Mağara çevresindeki karstik oluşumlar, zengin bitki örtüsü ve kırsal peyzaj da görülmeye değer unsurlardır.

Ulaşımın kolay olması, Amasra, Safranbolu, Küre Dağları Milli Parkı gibi destinasyonlara yakın olması mağaraya turizmde değerlendirilmesi açısından önemli avantajlar sağlamaktadır.

7. Sonuç ve Öneriler

Gürcüoluk Mağarası vadoz zonda yatay olarak gelişmiş, geçit konumlu fosil bir mağaradır. Toplam uzunluğu 169 m olan mağara, yatay olarak tek bir galerinin damlataşlarla ayrılmasıyla oluşmuş iki salon ve etrafındaki irili ufaklı 15 odadan meydana gelmektedir.

Mağara; gri, krem ve bej arasında değişen renklerdeki sarkıt, yavru sarkıt, dikit, sütun, örtü damlataşı, duvar damlataşı gibi mağara çökellerinin değişik örneklerini barındırmaktadır. Bu yönüyle zengin bir turistik potansiyele sahip olan söz konusu mağara, kısa bir dönem turizm açısından değerlendirilmiş ancak koruma bilincinin ve önlemlerinin yeterli olmaması nedeniyle mağara içerisindeki çökeller zarar görmüş, altyapı tahribata uğramıştır.

Gürcüoluk Mağarası ile ilgili koruma kullanmadan kaynaklanan aksaklıklar, bir yandan mağaranın turizme kazandırılması için harcanan milli sermayenin heba edilmesine yol açarken diğer yandan kontrolsüz bir şekilde mağaraya giren ziyaretçilerin bilinçsizce davranışları nedeniyle binlerce yılda oluşmuş çökellerin zarar görmesine neden olmaktadır. Bu nedenle önümüzdeki süreç için yapılacak planlama ve uygulamalarda mağaranın koruma kullanma dengesinin gözetilmesi, sürdürülebilir bir mağara turizmi açısından son derece önemlidir.

Gürcüoluk Mağarası, fosil -yani oluşum sürecini tamamlamış- nispeten küçük bir mağaramızdır. Aynı anda mağarayı taşıma kapasitesinin üzerinde insanın ziyaret etmesi, içerideki ısıyı artıracığı için mağara çökellerine zarar verebilir. Bunun için turistik amaçlı kullanıma başlanmadan önce, mağaranın taşıma kapasitesi tespit edilmelidir. Bu bağlamda mağara gezileri burada görevlendirilecek görevliler eşliğinde ve küçük gruplar halinde yapılmalıdır. Bu uygulama mağara içerisindeki çökellerin korunması açısından da önemlidir.

Sürdürülebilir turizm süreci için mağara ile ilgili uzmanlık bilgisi olan, mağara ekosistemlerinin oluşum ve işleyişini bilen, gelen ziyaretçilere mağara hakkında doyurucu bilgiler sunabilecek rehber kişiler çalıştırılmalıdır. Hatta yabancı turistler için yabancı dil bilen eğitimli kişiler istihdam edilmelidir.

Mağara ülke çapında yeterince tanınmamaktadır. Bu amaçla Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Bartın Valiliği, Bartın Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, Amasra Kaymakamlığı gibi kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları ve ulusal düzeydeki turizm organizasyonları tarafından etkin bir tanıtımın yapılması gerekmektedir. Ayrıca mağarayla ilgili reklam panolarının ve tanıtıcı levhaların konulması, tanıtıcı broşürlerin hazırlanması, yerel ve ulusal düzeyde basın yayın kuruluşlarında yer verilmesi tanınırlığı arttıracaktır.

Mağaranın Amasra'ya gelen turların faaliyetlerine eklenmesi, ziyaretçi sayısını arttırabilir. Ayrıca mağaraya Amasra'dan bisiklet turları düzenlenebilir. Bu sayede güzergâh üzerindeki kırsal yerleşmeler de turizm aktivitelerine dâhil edilebilir.

Gürcüoluk Mağarası etrafında ziyaretçilerin yeme içme, lavabo gibi ihtiyaçlarını giderebileceği, dinlenebileceği tesislere ihtiyaç vardır. Tesislerde yöresel ürünlerin de pazarlanabileceği mekânlar oluşturulması hem turistik çekiciliği arttırabilir hem de kırsal ekonomiye katkı sunabilir.

KAYNAKÇA

- ATİKER, Muammer (1991). Erdek'teki Fosil Mağaralar, *Bilim ve Teknik Dergisi*, 279.
- BEKDEMİR, Ünsal- SEVER, Ramazan- UZUN Ali- ELMACI, Süleyman (2004). Yıldızkaya Mağarası, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 12, 309-324.
- DOĞANAY, Hayati- ZAMAN, Serhat (2013). *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık,
- DOĞANER, Suna (2001). *Türkiye Turizm Coğrafyası*, İstanbul: Çantay Kitabevi.
- ERDOĞAN, Nazmiye (2003). *Çevre ve (eko)turizm*, Ankara: Erk Yayınevi.
- KARADENİZ, Vedat-ÇELİKOĞLU Şaban- AKPINAR Erdal (2009). Gököl Mağarası ve Turizm Potansiyeli, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4/8, 1621-1641.
- KOPAR, İbrahim- TOROĞLU, Emin (2014). Aladağlarda (Orta Toroslar) Kaynak Konumlu Bir Mağara: Derebağ Mağarası (Yahyalı-Kayseri), *Türk Coğrafya Dergisi*, 62, 9-19.
- NAZİK, Lütfü (1989). Mağara Morfolojisinin Belirlediği Jeolojik – Jeomorfolojik Ve Ekolojik Özellikler, *Jeomorfoloji Dergisi*, 17, 53-62.
- NAZİK, Lütfü- DİÇ., (1999) Gürcüoluk Mağarası (Amasra-Bartın) mimari ve elektrifikasyon projesi, Ankara: MTA Genel Müdürlüğü Jeoloji Etütleri Dairesi Başkanlığı.
- OZANSOY Caner- MENGİ Hamdi (2006). *Mağarabilimi ve Mağaracılık*, Ankara: TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları.
- ÖZDEMİR, Ünal (2005). Mencilis Mağarası, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 13, 135-150.
- ÖZDEMİR, Ünal (2015), *Beşeri ve Ekonomik Coğrafya Açısından Amasra*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- ÖZGÜÇ, Nazmiye (2007). *Turizm Coğrafyası*, İstanbul: Çantay Kitabevi.
- SÜR, Ayhan (1994). Karstik Yerçekilleri ve Türkiye'den Örnekler, *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi* 3: 1-28.
- TUROĞLU, Hüseyin- ÖZDEMİR, Hasan (2005). Bartın İlinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 13, 97-116.
- UZUN, Ali (1991). Karaca Mağarası, *Coğrafya Araştırmaları, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu, Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, 3, 15-25.
- WEB 1: http://www.ormansu.gov.tr/osb/haberduyuru/guncelhaber/13-07-22/Bart%C4%B1n_G%C3%BCrc%C3%BColuk_Ma%C4%9Faras%C4%B1_Tabiat_Park%C4%B1_Olarak_%C4%B0lan_Edildi%E2%80%A6.aspx?sflang=tr, Erişim Tarihi: 08. 11.2015.
- WEB 2: <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,10345/gurcuoluk-magarasi---bartin.html>, Erişim Tarihi: 08.11.2015.
- WEB 3: <http://www.amasra.com.tr/gurcuoluk-magarasi.html>, Erişim Tarihi 08.11.2015.
- ZEYBEK. H. İbrahim (2001). Bahçebaşı Mağarası (Turhal-Tokat), *Doğu Coğrafya Dergisi*, 6, 237-253.